



ת"פ 53616/07/10 - מדינת ישראל נגד אמנון עטייה, ירון דוגה

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 53616-07-10 מדינת ישראל נ' עטייה ואח' 07 מאי 2015

בפני כב' השופטת דנה כהן-לקח
בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

1. אמנון עטייה
2. ירון דוגה

הנאשמים

גזר-דין לעניין נאשם 1

רקע

1. הנאשם 1 (להלן: הנאשם) הועמד לדין בכתב-אישום ביחד עם נאשם נוסף (להלן: הנאשם 2). ביום 9.9.2014 הורשע הנאשם בהתאם להודאתו לפני כב' סגנית-הנשיאה השופטת מאק-קלמנוביץ, בחמש עבירות של קבלת דבר במרמה (שלא בנסיבות מחמירות) לפי סעיף 415 רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק), אשר יוחסו לו בכתב-אישום מתוקן.

כתב-האישום המתוקן מחזיק תשעה אישומים, אך רק חמישה מהם מיוחסים לנאשם שלפני. בהתאם לעובדות כתב-האישום המתוקן בהן הודה הנאשם שלפני, בתקופה הרלוונטית לכתב-האישום הוא הונה בשיטתיות ביחד עם נאשם 2 מספר רב של אנשים. בין היתר, נהגו שני הנאשמים לפרוט שיקים, ביודעם כי אינם בני פירעון ולקבל כסף תמורתם.

בהתאם לעובדות האישום הראשון, ביום 4.6.2009 הגיע הנאשם לחנות להמרת מטבע חוץ ברמת בית שמש. הנאשם הזדהה בפני בעל המקום באמצעות רישיון נהיגה וביקש ממנו כי יפרוט עבורו שיק. הנאשם מסר לבעל המקום שיק על סך 6,000 ₪ ביודעו שאינו בר פירעון. בתמורה לשיק, נתן בעל המקום לנאשם סך של 5,000 ₪. הנאשמים התחלקו ביניהם בכסף. בכך קיבלו הנאשמים סכום של 5,000 ₪ במרמה.

בהתאם לעובדות האישום השני, ביום 4.6.2009 הגיע הנאשם לעסק חלפנות כספים וביקש מהעובד במקום כי יפרוט עבורו שיקים. הנאשם מסר לעובד שני שיקים, אותם קיבל מהנאשם 2, ביודעו שאינם בני פירעון: שיק אחד על סך 8,600 ₪ ושיק נוסף על סך 5,800 ₪. בתמורה לשני השיקים הללו ולשני שיקים נוספים שמסר הנאשם לעובד במקום,



קיבל הנאשם לידיו סכום של 13,000 ₪. שני הנאשמים התחלקו ביניהם בכסף. בכך קיבלו הנאשמים כספים במרמה.

בהתאם לעובדות האישום השלישי, מספר ימים עובר לתאריך 11.8.2009, במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה, הגיע הנאשם לרב בבית חב"ד בתחנה המרכזית בירושלים, וביקש מהרב שיפרוט עבורו שיק על סך 2,150 דולר, אותו קיבל מהנאשם 2, בודעו כי השיק אינו בר פירעון. באותן נסיבות, המתין הנאשם לרב בבית חב"ד, בעוד הרב ניגש לחלפן כספים וביקש ממנו כי יפרוט עבורו את השיק לשקלים. חלפן הכספים פרט את השיק לשקלים ונתנם לרב. הרב נתן את הכסף לידי הנאשם, פחות עמלה בסך 100 או 200 ₪. הנאשמים התחלקו ביניהם בכסף. בכך קיבלו הנאשמים כספים במרמה.

בהתאם לעובדות האישום הרביעי, ביום 25.8.2009 הגיע הנאשם 2 לבית חב"ד וביקש מהרב במקום שיפרוט עבורו שיק על סך 7,500 ₪ (להלן: השיק הראשון), וכן שני שיקים נוספים על סך 60,000 ₪ ועל סך שאינו ידוע למאשימה (להלן: השיקים האחרונים). הרב סרב לפרוט עבור הנאשם 2 את שני השיקים האחרונים. עם זאת, הנאשם 2 הסיע את הרב ברכבו לחלפן הכספים, הרב נפגש עם החלפן לבדו ופרט אצלו את השיק הראשון. הרב העביר לחלפן סך של \$800. הנאשמים התחלקו ביניהם בכסף. בכך קיבלו הנאשמים כספים במרמה.

בהתאם לעובדות האישום התשיעי, במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה, נסע הנאשם עם נהג מונית מבית לחם לכיוון ירושלים. במהלך הנסיעה סיפר נהג המונית לנאשם על בעיות שיש לו בתיבת ההילוכים ברכבו. הנאשם אמר לנהג המונית שיוכל לסייע לו במציאת תיבת הילוכים. בהמשך, התקשר הנאשם לנהג המונית ואמר לו שיש לו תיבת הילוכים חדשה עבורו. השניים נפגשו באזור שכונת מלחה בירושלים, שם מסר נהג המונית לנאשם, על-פי בקשת הנאשם, 1,000 ₪ כמקדמה עבור רכישת תיבת הילוכים החדשה ממנו. הנאשם אמר לנהג המונית כי עלות תיבת הילוכים הנה 2,500 ₪, כאשר את היתרה על נהג המונית להשלים עם קבלת תיבת הילוכים החדשה לידיו. הנאשם קיבל את הכסף למרות שלא היה בכוונתו להעביר את תיבת הילוכים לנהג המונית. הנאשם אמר לנהג המונית כי הוא יסע לבאר-שבע על-מנת להביא את תיבת הילוכים, אולם הוא לא עשה כהבטחתו, לא סיפק את תיבת הילוכים ולא השיב לנהג המונית את כספו. בכך קיבל הנאשם סך של 1,000 ₪ במרמה.

2. בכל אלה הודה הנאשם, ובגין כך הורשע בחמש עבירות של קבלת דבר במרמה (שלא בנסיבות מחמירות) כמפורט לעיל. הסדר הטיעון לא כלל הסכמה לעניין העונש, והצדדים נותרו חופשיים בטיעוניהם. בהתאם להסכמת הצדדים, הפנתה כב' סגנית-הנשיאה את הנאשם לשירות המבחן לצורך עריכת תסקיר בעניינו. בינואר 2015 הועבר התיק לטיפול לצורך שמיעת הטיעונים לעונש. (במאמר מוסגר יוער כי נאשם 2 כפר באשמה ותיקו ממשיך להתנהל).

תסקיר שירות המבחן

3. מתסקיר שירות המבחן עולה כי הנאשם בן 64, גרוש, ללא ילדים, מתגורר בבית אמו. הנאשם שירת שירות סדיר מלא כנהג. לאחר סיום השירות הצבאי עבד כנהג אוטובוס וכנהג מונית. בהמשך, עבד כארבע שנים בחנות למנועים. משנת 2007 הנאשם ללא מסגרת תעסוקתית קבועה. החל ממאי 2009 מוכר הנאשם כבעל נכות וכבעל דרגת אי כושר על-ידי המוסד לביטוח לאומי. הנאשם תיאר לפני שירות המבחן כי היה נתון בקשיים כלכליים לאורך



השנים. שירות המבחן ציין כי מעיון ברישומי הפלילי של הנאשם עולה כי לחובתו 11 הרשעות קודמות בגין מספר רב של עבירות בתחום המרמה וכן מספר עבירות אלימות.

אשר לעבירות נשוא התיק הנוכחי - הנאשם רואה עצמו כמי שנגרר אחרי הנאשם 2. לדבריו, בשל מצוקה כלכלית מתמשכת ומצב בריאותי מורכב, היה במצב רגשי ירוד והתקשה להפעיל שיקול דעת.

נוכח ההתרשמות כי הנאשם נעדר בשלות להפיק תועלת מתהליך טיפולי עקב מצבו הקוגניטיבי והרגשי כמפורט בתסקיר, לא בא שירות המבחן בהמלצה בכיוון טיפולי של צו מבחן. שירות המבחן ציין כי הוא ער לחומרת המעשים המיוחסים לנאשם ולחזרה על התנהלותו הבעייתית, כמו גם קשייו להתבונן ולהתמודד עם מצוקותיו. עם זאת, נוכח גילו של הנאשם ומצבו הבריאותי, חלוף הזמן מביצוע העבירות, והעובדה כי בשנים האחרונות לא נפתחו כנגד הנאשם תיקים חדשים, המליץ שירות המבחן לבחון את התאמת הנאשם לביצוע עונש מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות, לצד הטלת מאסר על תנאי וחתימה על התחייבות כספית.

טיעוני הצדדים לעונש

4. באת-כוח המאשימה, עו"ד יפעת פנחסי, טענה כי יש לראות בכל אישום בכתב-האישום המתוקן בגדר אירוע נפרד, ולקבוע מתחם ענישה הולמת נפרד בגינו בהתחשב בין היתר בחלקו של הנאשם בכל אישום, ובסכום הכסף שהושג במרמה. בהמשך לכך, עמדה באת-כוח המאשימה על הערכים המוגנים, על מדיניות הענישה הנוהגת ועל נסיבות ביצוע העבירות. בהתחשב בכל אלה, עתרה באת-כוח המאשימה לקבוע כי מתחם הענישה ההולמת בנוגע לאישום הראשון נע מחודשיים מאסר בפועל (אשר יכול וירוצו בעבודות שירות) עד 8 חודשי מאסר בפועל. לפי הנטען, מתחם העונש ההולם בנוגע לאישום השני נע מ- 4 חודשי מאסר בפועל (אשר יכול וירוצו בעבודות שירות) עד 12 חודשי מאסר בפועל. מתחם העונש ההולם בנוגע לאישום השלישי נע לפי הטענה מ- 4 חודשי מאסר בפועל לריצוי ממש עד 12 חודשי מאסר בפועל. מתחם העונש ההולם בנוגע לאישום הרביעי נע לטענת המאשימה מחודשיים מאסר בפועל (אשר יכול וירוצו בעבודות שירות) עד 8 חודשי מאסר בפועל. ואילו מתחם העונש ההולם בנוגע לאישום התשיעי נע לפי הנטען ממאסר מותנה עד 8 חודשי מאסר בפועל. בשים לב לעברו הפלילי של הנאשם, אך גם בהינתן מכלול הנסיבות לקולא, עתרה באת-כוח המאשימה להשית על הנאשם עונש כולל של 18 חודשי מאסר בפועל וכן עונש מאסר מותנה ופיצוי כספי למתלוננים.

5. מנגד, בא-כוח הנאשם, עו"ד גדעון נחום, עתר לקבוע מתחם עונש הולם אחד בגין חמשת האישומים בהם הורשע הנאשם, וטען כי הרף העליון של מתחם זה מבוסס על עבודות שירות. הסנגור עמד על מכלול הנסיבות לקולא בעניינו של הנאשם, הן במישור ביצוע העבירות והן במישור הנסיבות האישיות, לרבות גילו המבוגר של הנאשם, היותו מטפל באם חולה ומצבו הכלכלי והרפואי של הנאשם (בהקשר זה, הוגש לעיוני תיעוד רפואי המעיד על התקפי לב ומחלת הסוכרת בעטיה נאלץ הנאשם להזריק אינסולין בשנים האחרונות; וכן אישור על זכאות לקצבת נכות מהביטוח הלאומי). בהתחשב בכל אלה, עתר הסנגור לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהסתפק במאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות. לשאלת בית-המשפט, ציין הסנגור כי נוכח מצבו הכלכלי הקשה של מרשו הכספים שניטלו במרמה לא הוחזרו למתלוננים עד היום, אולם הביע נכונות בשם מרשו לפעול להחזרת הכספים באופן הדרגתי.



הנאשם עצמו ביקש את רחמיו של בית-המשפט.

ריבוי עבירות

6. מאחר שהנאשם הורשע בביצוע חמש עבירות של קבלת דבר במרמה במסגרת חמישה אישומים נפרדים בכתב-האישום המתוקן, השאלה המתעוררת בפתח הדיון הינה האם חמשת האישומים מהווים אירוע אחד לצורך קביעתו של מתחם ענישה הולמת, או שמא מדובר בחמישה אירועים נפרדים אשר יש לקבוע בנוגע לכל אחד מהם מתחם נפרד (ראו: סעיף 40 לחוק העונשין).

ניתן למצוא פנים לכאן ולכאן בשאלה האמורה: מחד גיסא, העבירות בוצעו כלפי מתלוננים שונים (למעט העבירות נשוא האישומים השלישי והרביעי שבוצעו כלפי אותו חלפן כספים); במועדים שונים (בכפוף לכך שהאישומים הראשון והשני בוצעו באותו היום); כאשר בכל אחד מן האישומים חלקו של הנאשם בביצוע העבירה לא היה זהה. בהתחשב בכך, ניתן להפריד בין האישומים הן מבחינה כרונולוגית והן מבחינה מהותית, באופן שאינו מלאכותי. לפיכך, ניתן לטעון כי יש לקבוע מתחם נפרד לכל אחד מחמשת האישומים נשוא כתב-האישום המתוקן (ראו והשוו: "המבחן הצורני-עובדתי" לפי גישת כב' השופט דנציגר בע"פ 4913/10 ג'אבר הנ"ל, פסקאות 24, 29 עד 31 לפסק-דינו; וכן גישתו של כב' השופט ג'ובראן בע"פ 1605/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (27.8.2014)).

מאידך גיסא, חמשת האישומים נשוא כתב-האישום המתוקן קשורים בזיקה מהותית אחד לשני. כך הוא הדבר, שכן כל אחת מחמש העבירות שביצע הנאשם, נועדה להגשמת אותה תכנית עבריינית (העברת כספים לידיו בדרכי מרמה). יתרה מכך; באישומים 1-4 לבשו מעשיו של הנאשם שיטת פעולה דומה של פריטת שיקים שאינם בני פירעון מול חלפני כספים ועוסקים בהמרת מטבעות חוץ. אישומים 1-2 בוצעו באותו היום. אישומים 3-4 בוצעו פרק זמן לא ארוך לאחר מכן, כלפי אותו חלפן כספים ותוך היעזרות באותו רב בבית חב"ד. כמו-כן, בעבירות נשוא האישומים 1-4 פעל הנאשם בצוותא עם הנאשם 2. לפיכך, ניתן לטעון כי כלל העבירות בהן הורשע הנאשם במסגרת חמשת האישומים נשוא כתב-האישום המתוקן, מהוות אירוע אחד בגינו יש לקבוע מתחם אחד כולל של ענישה הולמת (ראו והשוו: "מבחן הקשר ההדוק" בע"פ 4913/10 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014) - גישתם של כב' השופטת ברק-ארז בפסקה 5 ואילך לפסק-דינה, וכב' השופט פוגלמן בפסקה 2 לפסק-דינו).

7. לאחר ששקלתי בדבר, אני סבורה כי אין הכרח להכריע בין שתי הגישות האמורות, שכן שתיהן עשויות להוביל לאותה תוצאה עונשית:

אם נלך בהתאם לגישה לפיה חמשת האישומים מהווים חמישה "אירועים" נפרדים ("מבחן צורני-עובדתי") כנטען על-ידי באת-כוח המאשימה, הרי נוכח הזיקה בין האישומים, יהיה מקום לגזור עונש **כולל** בגין חמשת האירועים כאמור בסעיף 40(ב) לחוק העונשין, תוך **חפיפה חלקית** של העונש בגין כל אחד מהאירועים על-מנת לשמור על יחס הולם בין חומרת המעשים בנסיבותיהם ומידת אשמו של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש שיוטל עליו (ראו: סעיף 40 לחוק העונשין).



לחלופין, אם נלך בהתאם לגישה לפיה האישומים מהווים מלכתחילה "אירוע אחד" ("מבחן הקשר ההדוק") כנטען על-ידי הסנגור, הרי במסגרת קביעת המתחם הכולל, לא ניתן יהיה להתעלם מכך שכל אישום מהווה "מעשה" נפרד כמובנו של מונח זה בסעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982. טיב ומספר המעשים בגינם הורשע הנאשם, ישו מידה של חומרה שתשפיע על קביעתו של מתחם העונש ההולם הכולל בגין אותם המעשים (ראו והשוו: ע"פ 4316/13 מדינת ישראל נ' חג'אמה (30.10.2014), פסקה 22 לפסק-דינו של כב' השופט דנציגר, אל מול פסק-דינה של כב' השופטת ברק-ארז. יוער כי באותה פרשה, ראה כב' השופט ג'ובראן להותיר את שאלת הגדרתו של המונח "אירוע אחד" בסעיף 40 לחוק העונשין ללא הכרעה).

בין כך ובין אחרת, גזירת העונש המתאים (אם בגדרי המתחמים ואם בסטייה מהם) מבוססת על אותם עקרונות ושיקולים כמפורט במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין. בהתחשב בכך, שתי הגישות הפרשניות למונח "אירוע" כמשמעותו בסעיף 40 לחוק העונשין, עשויות להביאנו בסופה של דרך לאותה תוצאה עונשית.

אשר על כן, ונוכח עמדתי לפיה אין הכרח להכריע בין שתי הגישות הפרשניות שהוזכרו לעיל, אקבע מתחם עונש הולם נפרד לגבי כל אחד מחמשת האישומים (בהתאם ל"מבחן הצורני-עובדתי"). בנוסף, אקבע מתחם עונש הולם כולל בגין כלל האישומים בגינם הורשע הנאשם (בהתאם ל"מבחן הקשר ההדוק"). לאחר מכן, אפנה לקביעת העונש המתאים.

מתחמי הענישה ההולמת

8. בהתאם לסעיף 40ג(א) לחוק העונשין, יש לקבוע את מתחם העונש ההולם בהתאם לעקרון ההלימה, תוך התחשבות בערך החברתי שנפגע, במידת הפגיעה בו, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ובמדיניות הענישה הנהוגה.

9. **הערכים החברתיים** המונחים בבסיס העבירות של קבלת דבר במרמה בגין הורשע הנאשם, תכליתם לשמור על הקניין הפרטי ועל חופש הרצון, חופש הבחירה וחופש הפעולה של הפרט, וכן להגן על חיי מסחר תקינים ועל קיומם של יחסי אמון במשק בכלל ובתחום סחר החליפין במיוחד.

10. **בחינת נסיבות ביצוע העבירות** במקרה דנן מלמדת כי בארבעה מקרים שונים פעל הנאשם שלפני בצוותא עם הנאשם 2, פנה לחלפני כספים ולעוסקים בהמרת מטבעות חוץ, ופדה שיקים שמקורם אינו ברור, בידעו כי השיקים אינם בני פירעון. בשניים מן המקרים פנה אליהם הנאשם בעצמו (אישומים 1-2); במקרה נוסף פנה הנאשם לחלפן כספים ופדה אצלו שיק בידעו שאינו בן-פירעון, באמצעות רב של בית חב"ד (אישום 3); ואילו במקרה הרביעי פנה הנאשם 2, שותפו של הנאשם שלפני, אל הרב הנ"ל, וזה פנה לחלפן כספים ופדה אצלו שיק ללא כיסוי לצורך העברת הכספים לידיהם של שני הנאשמים. בדרך זו הצליחו שני הנאשמים לשלשל לכיסם את הכספים שניתנו בעד השיקים האמורים. באי-כוח שני הצדדים הסכימו לפני כי מדובר בסכום ששיעורו הכולל הוא כ- **30,000 ₪** (ראו: פרוטוקול דיון מיום 21.4.2015, עמ' 31, ש' 8-9). למעשי המרמה של הנאשמים קדם תכנון מוקדם, הם בוצעו בצוותא ולוו בשיטתיות ובתחכום (תוך הפעלת אחרים בחלק מהמקרים), וכן התפרשו על-פני תקופה בת מספר חודשים.



לכך יש להוסיף כי הנאשם נקט בדרכי מרמה כדי לקבל לידיו סכומי כסף נוספים כאשר נקרתה ההזדמנות בדרכו. באופן זה, הנאשם קיבל לידיו במרמה סך של 1,000 מנהג מונית, לאחר שהנאשם מסר לנהג המונית כי יוכל לסייע לו ברכישת תיבת הילוכים חדשה לרכבו, וזאת מבלי שהיה בכוונתו של הנאשם להעביר לידי נהג המונית תיבת הילוכים כאמור (אישום 9).

מתסקיר שירות המבחן ומטיעוני הסנגור לפניי עלה כי **הסיבה** לביצוע המעשים הייתה נעוצה כפי הנראה בקשיים כלכליים בהם היה נתון הנאשם, וכי המעשים בוצעו למטרות בצע כסף. אוסיף ואומר כי בתסקיר שירות המבחן טען הנאשם כי נגרר אחרי הנאשם 2. אף הסנגור בטיעונו לעונש טען כי נאשם 2 היה העבריין העיקרי ואילו מרשו היה רק בגדר "פועל שחור" של נאשם 2. בהתייחס לטענות אלה אומר כי הן אינן עולות בקנה אחד עם עובדות כתב-האישום המתוקן בהן הודה הנאשם. אף אם בחלק מהמקרים הנאשם שלפניי קיבל את השיקים חסרי הכיסוי מידי הנאשם 2, הרי במרבית המקרים הנאשם נטל חלק פעיל במלאכת פדיית השיקים. עוד יוזכר כי באישום התשיעי פעל הנאשם שלפניי לבדו, ללא כל מעורבות של נאשם 2. אוסיף כי אין מחלוקת שהנאשם שלפניי שלשל מכספי המרמה לכיסו בכל חמשת האישומים בגינם הורשע (ראו: פרוטוקול דיון מיום 21.4.2015, עמ' 34, ש' 22-25). עובדה זו אף היא אינה מתיישבת עם טענת ההגנה בדבר חלק שולי או מינורי של הנאשם בביצוע העבירות בהן הורשע.

11. בחינת **הענישה הנוהגת** מעלה כי בתי-המשפט נוהגים להטיל על מי שהורשע בעבירות סדרתיות של קבלת דבר במרמה (שלא בנסיבות מחמירות) עונשים הנעים מעונשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות ועד עונשי מאסר בפועל לריצוי מאחורי סורג ובריח, לעיתים לתקופה משמעותית - הכל בהתאם לנסיבות ביצוע העבירות ובכללן היקף המרמה ומספר מקרי המרמה בגינם הורשע הנאשם, וכן עברו הפלילי ונסיבותיו האישיות של כל נאשם (ראו והשוו למשל: רע"פ 1552/13 בלילי נ' מדינת ישראל (26.2.2013); ת"פ (שלום פתח-תקווה) 38710-04-13 מדינת ישראל נ' שוקר (13.11.2014); ת"פ (שלום תל-אביב) 5262-02-12 מדינת ישראל נ' הררי (27.9.2012); ת"פ (שלום תל-אביב) 53325-03-11 מדינת ישראל נ' רוזנפלד (30.4.2012); ת"פ (שלום ירושלים) 1822-09 מדינת ישראל נ' דזנאשווילי (13.11.2012)).

12. בהתחשב בערכים שנפגעו ובעוצמת הפגיעה בערכים אלה; בהתחשב בנסיבות ביצוע העבירות; בהתחשב במדיניות הענישה הנוהגת; ובשים לב לעקרון ההלימה כעקרון מנחה בענישה; אקבע להלן את מתחמי הענישה ההולמת בהתאם לשתי הגישות שפורטו בפסקאות 6 ו- 7 לעיל:

בכל הנוגע לאישום הראשון (קבלת דבר במרמה בסכום של כ- 5,000 ₪, כאשר לנאשם חלק פעיל בביצוע העבירה) - מתחם העונש ההולם נע ממאסר קצר בפועל אשר יכול וירוצה בעבודות שירות, ועד מספר בודד של חודשי מאסר בפועל לריצוי ממש.

בכל הנוגע לאישום השני (קבלת דבר במרמה בסכום של 13,000 ₪, כאשר לנאשם חלק פעיל בביצוע העבירה) - מתחם העונש ההולם נע מ- 4 חודשי מאסר בפועל אשר יכול וירוצו בעבודות שירות, ועד 12 חודשי מאסר בפועל.



בכל הנוגע לאישום השלישי (קבלת דבר במרמה בסכום של כ- 2,000 דולר (שערכם כ- 8,000 ₪), כאשר לנאשם חלק פעיל בביצוע העבירה) - מתחם העונש ההולם נע מ- 3 חודשי מאסר בפועל אשר יכול וירוצה בעבודות שירות, ועד 10 חודשי מאסר בפועל.

בכל הנוגע לאישום הרביעי (קבלת דבר במרמה בסכום של מספר בודד של אלפי ש"ח, כאשר הנאשם אינו דומיננטי בביצוע העבירה אולם שלשל כספי מרמה לכיסו) - מתחם העונש ההולם נע ממאסר קצר בפועל אשר יכול וירוצה בעבודות שירות, ועד מספר בודד של חודשי מאסר בפועל לריצוי ממש.

בכל הנוגע לאישום התשיעי (קבלת דבר במרמה בסכום של 1,000 ₪ כאשר הנאשם הוא מבצע העבירה) - מתחם העונש ההולם נע מענישה מוחשית אשר אינה כוללת רכיב של מאסר בפועל ועד מספר בודד של חודשי מאסר בפועל.

בהתאם לגישה המשקיפה על מכלול העבירות בהן הורשע הנאשם בחמשת האישומים כאירוע אחד - מתחם העונש ההולם נע מ- 7 עד 20 חודשי מאסר בפועל.

בנסיבות העניין, לא ראיתי לחרוג ממתחמים אלה לחומרה משיקולי הגנה על שלום הציבור, ואף לא ראיתי לחרוג מהם לקולא משיקולי שיקום.

העונש המתאים

13. לצורך גזירת העונש בגדרי המתחמים שנקבעו, יש להתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות כאמור בסעיף 40יא לחוק העונשין:

לקולא, התחשבתי בהודאת הנאשם בעובדות כתב-האישום המתוקן, דבר שייתר שמיעתם של עדים רבים. כמו-כן, נתתי דעתי לנסיבותיו האישיות של הנאשם כפי שפורטו בתסקיר שירות המבחן ובטיעוני הסנגור לפניי. בהקשר זה, נתתי דעתי לגילו של הנאשם, להיותו מטפל באמו החולה, וכן למצבו הכלכלי ולמצבו הבריאותי של הנאשם. לצד זאת, אני רואה לציין כי מחלותיו של הנאשם אינם נתון שארע לאחר ביצוען של העבירות, והן ליוו אותו במהלך ביצוען (כך עולה מהתיעוד הרפואי שהגישה ההגנה לעיוני משם ניתן ללמוד כי מחלת הסוכרת מלווה את הנאשם מזה כ- 12 שנים, אז גם קיבל הנאשם התקף לב ראשון ועבר צנתור. אף אם אניח כי בשנים האחרונות חלה החרפה במצב הבריאותי של הנאשם, לא מדובר במחלות שלא יוכלו לקבל מענה הולם במסגרת שב"ס).

לחובת הנאשם שקלתי את חומרת המעשים ואת הצורך להרתיע את היחיד ואת הרבים מפני הישנותם. עבירות מרמה (בוודאי כאשר עסקינן בשיקים חסרי כיסוי) הן קלות לביצוע וקשות לחשיפה, והן גורמות נזק רב לפרט ולכלל. על הנאשם היה להבין כי מצבו הבריאותי וקשיי פרנסתו אינם יכולים לבוא על פתרונום בדרך של פגיעה באנשים



בנוסף, נתתי משקל לעברו הפלילי של הנאשם, הכולל 11 הרשעות קודמות, בין היתר בעבירות של קבלת דבר במרמה, משיכת שיק ללא כיסוי, זיוף, התחזות וגניבה, בגין נידון הנאשם בעבר לעונשי מאסר בפועל ממש. ודוק, לא נעלם מעיניי כי מרבית הרשעותיו הקודמות של הנאשם בפלילים הן ישנות מאד. יחד עם זאת, לא ניתן להתעלם מכך שהרשעתו האחרונה של הנאשם היא משנת 2012, בגין עבירה זהה לעבירות הנדונות שלפניי (עבירה של קבלת דבר במרמה לפי סעיף 415 רישא לחוק העונשין). עיון בהכרעת-הדין שניתנה באותו תיק (והוגשה לעיוני על-ידי באת-כוח המאשימה) מעלה כי באותו מקרה, הציע הנאשם למתלונן כי יבא עבורו מנועים מחו"ל תוך הצגת מצגי-שווא בעניין זה. בדרך זו, קיבל הנאשם במרמה מהמתלונן בתיק הקודם סכום של 19,400 ₪. בגין אותו מקרה, נדון הנאשם ביוני 2012 לששה חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות, למאסרים מותנים, לקנס כספי ולפיצוי (ת"פ (שלום תל-אביב) 50936-05-11). הסנגור טען לפניי כי אותו מקרה קודם ארע בשנת 2009, וכי במהלך אותה שנה בוצעו חמש העבירות בגין הורשע הנאשם בהליך שבכותרת. לטענת הסנגור, לא ברור לו מדוע בא-כוח הנאשם באותו תיק קודם לא צירף אליו את ההליך שבכותרת, ומכל מקום אין להוביל לכך שהנאשם "יולקה פעמיים על עבירות מאותה שנה" (פרוטוקול דיון מיום 21.4.2015, עמ' 35, ש' 20). בהתייחס לטענה זו אומר כי אילו התיק הנוכחי היה מצורף לתיק הקודם, שאלה היא האם היה נותר על-כנו העונש שנגזר על הנאשם בשעתו באותה פרשה (ששה חודשי עבודות שירות). מכל מקום, משההגנה באותו תיק קודם ראתה מטעמיה שלה להימנע מצירוף התיק הנוכחי (על-אף שאין חולק כי התיק הנוכחי היה תלוי ועומד בעת שדינו של הנאשם נגזר בתיק הקודם), אין ההגנה יכולה כעת לעתור לכך שבית-המשפט יתעלם או ייתן משקל פחות לעובדה שהנאשם הורשע בשנת 2012 בעבירה זהה לעבירות בגין הורשע בתיק שלפניי, באופן המעיד על דפוס פעולה סידרתי.

14. אמת, מאז ביצוע המעשים חלפו כחמש שנים. בדיקת התיק מעלה כי כתב-האישום הוגש בשנת 2010, כשנה לאחר ביצוע המעשים. חלוף הזמן בניהול התיק לאחר הגשת כתב-האישום נבע, בין היתר, מקשיי איתור של הנאשם בתחילת הדרך ולאחר מכן מדחיות שהתבקשו גם על-ידי ההגנה (בין היתר לצורכי ניהול מו"מ והליכי גישור). לפיכך, אין לומר כי חלוף הזמן נופל כל כולו לפתחם של גורמים חיצוניים להגנה. מכל מקום, לא נעלם מעיניי כי בחלוף חמש השנים מאז ביצוע העבירות בשנת 2009 ועד היום, לא הורשע הנאשם בכל עבירה נוספת ואין לו תיקים פתוחים. נתון זה בוודאי צריך לקבל משקל במסגרת גזירת עונשו של הנאשם. יחד עם זאת, אינני סבורה כי יש לראות בכך את חזות הכל. כך, בין היתר נוכח העובדה שעל-אף חלוף חמש שנים מעת ביצוע העבירות, לא החזיר הנאשם ולו שקל אחד מהכספים אותם קיבל במרמה מהמתלוננים. אף אם מצבו הכלכלי של הנאשם הוא בכי רע, היה מצופה ממנו לנסות לתקן את תוצאות מעשיו, ולו במקצת. מחדלו של הנאשם בעניין זה, נזקף לחובתו.

15. לסיום אציין כי לא התעלמתי מהמלצת שירות המבחן להטיל על הנאשם עונש של עבודות שירות. יחד עם זאת, מדובר בהמלצה בלבד שאינה מחייבת את בית-המשפט. בעוד ששירות המבחן שם לנגד עיניו את שיקוליו האינדיבידואליים של הנאשם, ראייתו של בית-המשפט רחבה יותר והוא שוקל גם שיקולי ענישה נוספים. בנסיבות המקרה דנן אני סבורה כי שיקולי ענישה שעניינם הלימה, גמול והרתעה אינם מאפשרים להסתפק בעבודות שירות שמשמעותן חריגה לקולא מהרף התחתון של מתחם הענישה ההולמת. לא מצאתי הצדקה לחריגה לקולא כאמור, בין היתר בשים לב להעדר כל המלצה טיפולית בתסקיר שירות המבחן, נוכח ההתרשמות כי הנאשם אינו בשל לכך.



16. למעלה מן הנדרש, אוסיף כי אף אם יטען הטוען כי הרף התחתון של מתחם העונש ההולם הכולל בגין חמש עבירות המרמה בהן הורשע הנאשם מתחיל מ- 6 חודשי מאסר בפועל (ולא מ- 7 חודשי מאסר בפועל כפי שנקבע בפסקה 12 לעיל), אני סבורה כי אין הצדקה למקם את עונשו של הנאשם ברף התחתון ביותר של המתחם. כך, בשים לב לעברו הפלילי של הנאשם (לרבות הרשעתו הקודמת משנת 2012 בגין עבירה של קבלת דבר במרמה), העובדה שהכספים לא הוחזרו ולו מקצתם, והעובדה ששירות המבחן נמנע מהמלצה טיפולית כלשהיא. עוד אוסיף כי עיינתי באסמכתאות מן הפסיקה שהגיש לי הסנגור אולם רובן המכריע אינן יכולות להשליך על רמת הענישה לענייננו, שכן אותם מקרים התייחסו לנאשמים חסרי הרשעות קודמות שהחזירו את הכספים שנטלו לכיסם במרמה, או מקרים בהם הצדדים באו להסכמה על העונש (נסיבות שאינן מתקיימות במקרה דנן).

17. באיזון בין מכלול השיקולים, אני סבורה כי יש להעמיד את עונשו של הנאשם מעל לרף התחתון של מתחם הענישה ההולמת. עם זאת, נוכח מכלול הנתונים לקולא (ובהם ההודאה שחסכה שמיעת עדים רבים, הגיל, המצב הבריאותי והכלכלי, היותו של הנאשם מטפל באמו הערירית, חלופי הזמן והעדרם של תיקים נוספים פתוחים), ראיתי ללכת לקראת הנאשם בקביעת משך המאסר בפועל שיושת עליו. כמו כן, ראיתי להטיל מאסר מותנה הצופה פני עתיד וכן פיצוי כספי למתלוננים. נוכח מצבו הכלכלי של הנאשם, אאפשר לו את תשלום הפיצויים לשיעורין.

סוף דבר

18. נוכח מכלול הטעמים האמורים, אני רואה לגזור על הנאשם כדלקמן:

א. 8 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו בתיק זה.

ב. מאסר על תנאי לתקופה של 5 חודשים למשך שנתיים מיום השחרור ממאסר. התנאי הוא שהנאשם לא יעבור עבירה לפי סעיף 415 לחוק העונשין.

ג. פיצויים למתלוננים כדלקמן:

1. למתלונן נשוא האישום הראשון - 2,500 ₪.

2. למתלונן נשוא האישום השני - 6,500 ₪.

3. למתלונן נשוא האישומים השלישי והרביעי (תפילינסקי) - 5,000 ₪.

4. למתלונן נשוא האישום התשיעי (אבו זינה) - 1,000 ₪.

(סה"כ - 15,000 ₪)

כספי הפיצויים ישולמו בחמישה עשר תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 28.9.2015 ובכל 28 לחודש שלאחר מכן. לא ישולם אחד התשלומים במועדו, תעמוד יתרת הפיצוי לפירעון מיידי. ככל שקיים סכום כסף בהפקדה וככל שאין



מניעה אחרת בדין, יש לעשות בו שימוש לצורך הפיצוי.

המזכירות תשלח העתק פרוטוקול זה לשירות המבחן למבוגרים.

זכות ערעור לבית-המשפט המחוזי בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, י"ח אייר תשע"ה, 07 מאי 2015, במעמד הצדדים.